

Aken sürreaalsusest olevikku
„Ringtee laotuses”, Aare Kristoforos Arndt
Kirjastus Tühisus, 2014

Aare Kristoforos Arndti luulekogu „Ringtee laotuses“ kujutab endast sõnamängulist ja sürrealistlikku teost, milles on ühendatud tänapäev, minevik ning ajatus. Raamatut käes hoides loob mustvalge kujundus ilustusteta lõuendi alasti sõnadele – just selleks, et nende jõud ja maagia tuleksid parimal võimalikul moel esile. Autor on kogusse koondanud vabavärsilisi luuletusi aja, tänapäeva ühiskonna, inimeseks olemise ning materialismi teemadel, öeldes samas ühes neist: „*kunsti / usku / ega hinge / ei saa lahti laotada / siis on see vaid / poliitika*“. Nii on mõtisklustesse jäänud ka piisaval hulgal ridade vahele kirjutatud, mida iga lugeja võib soovide järgi tõlgendada.

A. K. Arndti (sünd 1968) kirjanikumina Facebooki kontol on märgitud Tallinn–Haapsalu suunal elava hobiluuletaja žanriks kaootilis-alfabeeditu soig. Siiski on tema enda juhitud kirjastus Tühisus andnud välja ühe reisipäeviku ning kuus luulekogu, lugejaidki paistab jaguvat. „Ringtee laotuses” oli esimene, 2014. aastal ilmunud kogumik, kuigi sahtlisse kirjutama hakkas mees juba aastal 2009. Luuletuste kaante vahele kogumine oli autori sõnul tingitud eeskätt soovist neid kirjatükke kindlas kohas talletada, seega on esimesed kogud vähe süstematiseeritud. Alles aastatel 2017–2018 ilmunud raamatutes on tehtud varasemast kriitilisem valik, milliseid mõtteid trükki lasta ning milliseid mitte.

Pealkiri „Ringtee laotuses“ on sürreaalne ja sügava taustaga väljend, mille alus on võetud luuletusest „*laotunud ring / lõputa lõpuga / mäed orgudest / varjatud / see on sõna / millel pole veel / tähendust*“. Arvatavasti on püüdnud autor sellega vihjata teose ideede uudsusele ja mõistatuslikkusele ning see taotlus on ennast õigustanud. Sarnases stiilis, justkui paralleeluniversumlikult, on kirjutatud ka kogu ise. Keelekasutus on veel omaette põnevust tekitav, luues vahel tahtmise kummalisi sõnu valjult hääldada: kasutatud on näiteks ebaõigeid, kuid huvitavaid käändevorme, nagu „*kodoje*“, „*vahtkumjaisse padjisse*“ ning „*suutäijist*“. Keelereeglite seisukohast lähtudes pole kasutatud ka suuri algustähti ega kirjavahemärke, viimaste ülesandeid täidab tihti sõnade jagamine ridade vahel.

Luuletaja stiilis peegeldub olulisel määral varjatud huumor, mis tuleneb enamasti eneseirooniast, näiteks: „*ma ei tunne enam / oma külmkappi ära / ta on võõraks jäänud / lõdiseb omaette / mul pole temaga / enam millestki rääkida*“. Naljavõtme lisab mõnele luuletusele ka ebareaalsete olukordade kujutamine, näiteks: „*üldiselt mind / elutud esemed / ei kõneta / aga täna küll / võin vanduda / et kuulsin / kuidas mahagonivärvi / kirjutuslaua / keskmise sahtel / hüüatas / isver / sa*

oled veel siin“. Olulisel kohal on tekstides sõnamängki, nt „*oska oodata / ootamatut*“ ja „*varsti on pööripäev / kõik pöörab ära*“.

Luulekogu oma pea peale pööratud maailmaga, milles valitseb siiski sügav sisemine rahu, suudab tekitada lugejas vastakaid tundeid. Ühest luuletusest võib hinge pugeda siiras lapsemeelsus ja headuseusk, samas kui teises tuletatakse meelde karmi reaalsust: „*koolitulistajad / on meie endi tekitatud ühiskond / me kes me kujundame / demokraatiat*“. Teineteist tasakaalustavad äärmused muudavad raamatu vaheldusrikkaks ning mõttemaailma raputavaks seikluseks, pärast mida paistab ka tegelik elu pisut teistsugusena. Võib-olla ongi see luulekogu üks aken, nagu ütleb luuletus: „*aken / on selleks / et vaadata välja / mitte et imetella / raame / lahutavaid / meid nähtavast*“.

Piia Tomingas

Läänemaa Ühisgümnaasium

12.m klass

2018